

مطالعات اجتماعی پایه می، هشتم

درس ۷ (ارتباط و رسانه)

حمیرا صادقی

دبیر مطالعات اجتماعی استان کرمان

درسنامه درس ۷

ارتباط برقرار کردن یکی از نیازهای مهم بشر است.

ارتباط، انسان را قادر می سازد تا **خواسته ها** و **نیازهای خود** را به دیگران **منتقل** کند.

محبت کردن، **تبادل افکار** و **اعتقادات**، **تبادل اطلاعات**، **در میان گذاشتن احساسات** (اندوه و خوشحالی و ..)

حل کردن مسائل، **درک کردن دیگران**، همه و همه از طریق ارتباط بین انسان ها میسر می شود.

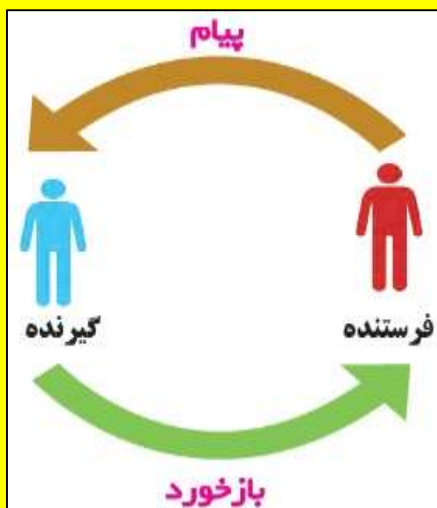
عناصر ارتباط ارتباط یعنی جریان **ارسال** و **دریافت پیام**.

سه عنصر اصلی هر ارتباط

۱- فرستنده (ارسال کننده پیام)

۲- گیرنده (دریافت کننده پیام)

۳- پیام

ما در شبکه ای از ارتباطات به سر می بریم.

این شبکه از **خانواده** و **دوستان** و **محل** و

مدرسه شروع می شود و سپس به کمک

وسایل ارتباط جمعی می توانیم حتی در

سطح **ملی** و **فراملی** ارتباط برقرار کنیم.

(برای مثال وقتی به دوستی سلام می کنیم یا به او لبخند میزنیم، ما فرستنده یک پیام و دوستان گیرنده آن است. پیام هم سلام با لبخند ماست)

اگر گیرنده نیز به فرستنده پیامی بفرستد و او را متوجه کند که معنی پیام را دریافت کرده به این عمل «**بازخورد**» می گویند.

هر یک از ما در طی روز، پیام های زیادی را ارسال و دریافت می کنیم. پیام ها ممکن است با **کلام** باشد یا با **رفتار و حرکات**، از طریق **نوشته** باشد یا **تلفن** و ...

رسانه

هر وسیله ای که پیامی را از فرستنده به گیرنده منتقل کند، **رسانه** نام دارد.

در یک ارتباط **کلامی**، **زبان** یک رسانه است.

بنابر این رسانه از ابزاری مانند زبان تا ابزارهای **چاپی** (**علائم**، **کتاب ها**، **روزنامه ها** و **مجلات** و ...) و ابزارهای **الکترونیکی** (**تلفن**، **رادیو**،

تلویزیون، **اینترنت** و...) را دربر می گیرد.

بیشتر بدانیم

سیر تحول رسانه ها (وسایل ارتباطی)

بشر در طول حیاتش و از اولین روزهایی که زندگی اجتماعی خود را آغاز کرد از اصوات و سپس کلمات برای برقراری ارتباط با همنوعانش استفاده کرد و سرانجام با ابداع الفبا و خط توانست، بهتر افکار خود را به دیگران انتقال دهد.

در گذشته، انسان ها برای برقراری ارتباط با سایر آدمیان در فواصل دور، از وسایلی چون کبوتران پیغام بر، دوندگان تیزپا، اسب سواران تندرو، اعلام خبر با آتش و دود، و نظایر آن استفاده می کردند. با این حال اکثر مردم از آنچه در مکان های دورتر رخ میداد و از احوال مردم سایر نقاط بی اطلاع بودند. یکی از ابتکارات مهم ایرانیان باستان، به وجود آوردن چاپارخانه ها بود که در مسیر راه های ارتباطی ساخته میشد. در این چاپارخانه ها همیشه اسب های تازه نفس نگهداری می شدند که نامه ها و پیام ها را از جایی به جای دیگر در فاصله های دور انتقال می دادند.

شاید بتوان گفت اولین تحول مهم در ارتباطات، اختراع ماشین چاپ در قرن پانزدهم میلادی بود. هر چند چاپ در گذشته به خصوص در چین و ایران اسلامی نیز وجود داشت اما شکل و روش جدید آن توسط گوتنبرگ آلمانی ابداع شد و او توانست روشی به وجود بیاورد که مطالب با سرعت و دقت بیشتر به چاپ برسد. با پیشرفت صنعت چاپ، تحول بزرگی در تولید کتاب و انتشار علوم و فنون در همه جا پدید آمد.

تحول بعدی استفاده از الکتریسیته بود. در سال ۱۸۴۰ میلادی (مورس) دستگاه تلگراف را اختراع کرد و توانست با استفاده از الکتریسیته و ارسال کدهای نقطه و خط، پایه های ارتباط الکتریکی از راه دور را بنا کند. اما اتفاق مهم تر مربوط به سال ۱۸۷۶ میلادی بود. زمانی که ((گراهام بل)) تلفن را اختراع کرد و این امکان را برای بشر به وجود آورد که بتواند با فاصله بسیار دور ارتباط کلامی برقرار کند و صدای انسان در کیلومترها دورتر شنیده شود. البته در آن زمان و برای مدتی طولانی، تلفن با استفاده از سیم به هم وصل میشدند.

تحول بعدی به وجود آمدن ارتباطات بیسیم بود. در سال ۱۸۹۵ (مارکونی) ایتالیایی، رادیو را اختراع کرد و ارسال علائم (سیگنال ها) با استفاده از امواج رادیویی (بدون سیم) در فضا، صورت گرفت. اولین ایستگاه های رادیویی آغاز به کار کردند. پس از آن با اختراع سینما و تلویزیون و به راه افتادن شبکه ها و ایستگاه های تلویزیونی دوره جدیدی در زندگی اجتماعی پدید آمد. در سال ۱۹۵۷ روس ها نخستین قمر مصنوعی یا ماهوار های به نام (اسپوتنیک ۱) را به مدار زمین فرستادند و زمینه برای استفاده از ارتباطات بیسیم در سطح جهان فراهم شد.

با این وجود، مه مترین تحول در ارتباطات در چهار دهه اخیر به وقوع پیوست:

با ورود رایانه به زندگی بشر، انقلابی در ذخیره اطلاعات به وجود آمده است. رایانه ها می توانند حجم زیادی از اطلاعات را در خود ذخیره کنند. برای مثال، متون صدها کتاب یک کتابخانه بزرگ را میتوان در یک لوح فشرده (DVD) ذخیره کرد.

از سوی دیگر، فناوری اطلاعات با پیشرفت در وسایل ارتباطی یعنی وسایلی که اطلاعات را از جایی به جایی منتقل میکنند، همراه شده است. سال گذشته در کتاب کار و فناوری با (ICT) (آی سی تی) آشنا شدید و دانستید فناوری اطلاعات و ارتباطات، فرایندهای گردآوری، ذخیره سازی، پردازش و مبادله و انتقال اطلاعات است. امروزه در یک لحظه می توان حجم وسیعی از اطلاعات را از جایی به جای دیگر جهان منتقل کرد.

ماهواره ها حجم زیادی از اطلاعات و پیام ها را بدون آنکه به سیم نیاز باشد از جایی به جای دیگر کره زمین منتقل می کنند. ماهواره ها امکان استفاده از تلفن همراه، شبکه های تلویزیونی و اینترنت را به صورت فراملی، فراهم می کنند.

«شبکه اینترنت» از اتصال هزاران رایانه تشکیل شده که افراد در سراسر جهان می توانند به راحتی با یکدیگر ارتباط برقرار کنند، گفت و گو کنند، وارد کتابخانه ها شوند، اطلاعات سیاسی، اقتصادی، هنری و... به دست آورند و مطالب و اطلاعات خود را با صدها نفر در جهان در یک لحظه به اشتراک بگذارند.

وظایف وزارتخانه «ارتباطات و فناوری اطلاعات»:

- ۱) خدمات پستی، مخابراتی، رادیویی، صدا و تصویر را به مردم ارائه می کند.
- ۲) مسئولیت توسعه وسایل ارتباطی در کشور را به عهده دارد.

برخی شرکت ها، سازمان ها و مراکز تابعه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات عبارتند از:

بیشتر بدانیم

- سازمان فضایی ایران
- سازمان فناوری اطلاعات ایران
- شرکت پُست
- موزه ارتباطات
- پُست بانک ایران (پست مالی)

بیشتر بدانیم

موزه ارتباطات (پست و مخابرات) در خیابان امام خمینی علیه السلام تهران قرار دارد. در این موزه که یک موزه قدیمی است، برخی ابزارها و پیام رسان های قدیمی، سیر تحول ارتباطات در کشور ایران و همچنین فعالیت های برخی کشورهای دیگر در زمینه پست و مخابرات به نمایش گذاشته شده است.

سؤالات متن در سهفتم

- ۱- انسان تا چه اندازه به ارتباط نیاز دارد؟ ارتباط برقرار کردن یکی از نیازهای مهم بشر است. بدون ارتباط ما نمی توانیم زندگی کنیم. دنیایی را تصور کنید که ما همه چیز داشته باشیم اما با کسی ارتباط نداشته باشیم. به راستی در چنین دنیایی ادامه زندگی ممکن نیست.
- ۲- ارتباط انسان را به چه کاری قادر می کند؟ ارتباط انسان را قادر می کند تا خواسته ها و نیازهای خود را به دیگران منتقل کند.
- ۳- ارتباط بین انسانها از چه راه هایی برقرار می شود؟
- محبت کردن، تبادل افکار و اعتقادات، تبادل اطلاعات، در میان گذاشتن احساسات اندوه، خوشحالی و .. ، حل کردن مسائل، درک کردن دیگران.
- ۴- شبکه ارتباطی که ما در آن بسر می بریم شامل چه چیز و چه کسانی است؟ ما در شبکه ای از ارتباطات به سر می بریم. این شبکه از خانواده و دوستان و محله و مدرسه شروع می شود و سپس به کمک وسایل ارتباط جمعی می توانیم حتی در سطح ملی و فراملی ارتباط برقرار کنیم.
- ۵- ما به کمک وسایل ارتباط جمعی.. می توانیم حتی در سطح ملی و فراملی ارتباط برقرار کنیم.
- ۶- ارتباط یعنی؟ ارتباط یعنی جریان ارسال و دریافت پیام.
- ۷- عناصر ارتباط را نام ببرید؟ ۱ - فرستنده (ارسال کننده) ۲- گیرنده (دریافت کننده) ۳- پیام .
- ۸- با ذکر یک مثال فرستنده پیام، گیرنده پیام و پیام را مشخص کنید؟ وقتی به دوستی سلام می کنیم یا به او لبخند می زنیم، ما فرستنده یک پیام و دوستان گیرنده آن است. پیام هم سلام با لبخند ماست.
- ۹- منظور از بازخورد چیست؟ اگر گیرنده نیز به فرستنده پیامی بفرستد و او را متوجه کند که معنی پیام را دریافت کرده به این عمل بازخورد می گویند.
- ۱۰- پیامهای ارسالی با دریافتی ما با چه روشها و ابزارهایی فرستاده می شود؟ ممکن است با کلام باشد یا با رفتار و حرکات، از طریق نوشته باشد یا تلفن و

۱۱- در یک ارتباط کلامی زبان یک .. رسانه .. است.

۱۲- رسانه چیست؟ و چه چیزهایی را در بر می گیرد؟ هر وسیله ای که پیامی را از فرستنده به گیرنده منتقل کند، رسانه نامیده می شود. رسانه از ابزاری مانند زبان تا ابزار چاپی (علائم، کتاب ها، مجلات و ...) و ابزار الکترونیکی (تلفن، رادیو، تلویزیون، اینترنت و ...) را دربر می گیرد.

۱۳- وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات چه خدماتی به مردم ارائه می کند؟ خدمات پستی، مخابراتی، رادیویی، صدا و تصویر را به مردم ارائه می کند و مسئولیت توسعه وسایل ارتباطی در کشور را به عهده دارد.

پاسخ فعالیت ها

۱- هر یک از شما به نوبت چند پیام را که از منابع مختلف در دو روز گذشته دریافت کرده اید، بیان کنید و بگویید برای انتقال هر کدام، از چه رسانه ای استفاده شده بود.

زبان، رادیو، تلویزیون، تلفن، اینترنت کتاب و...

۲- الف) متن سیر تحول رسانه ها را بخوانید و چهار تحول مهم در ارتباطات را به ترتیب و مختصر، بیان کنید.

۱- اختراع ماشین چاپ در قرن پانزده میلادی توسط گوتنبرگ

۲- استفاده از الکتریسیته و اختراع تلگراف در سال ۱۸۴۲ میلادی توسط مورس و اختراع تلفن توسط همراهام بل به سال ۱۸۷۶ میلادی

۳- به وجود آمدن ارتباطات بی سیم و اختراع رادیو در سال ۱۸۳۵ توسط مار کلی ایتالیایی

۴- اختراع سینما و تلویزیون و به راه افتادن ایستگاه های تلویزیونی و ماهواره ای و شبکه اینترنت

ب) دو وسیله مهم که به انقلاب در فناوری اطلاعات و ارتباطات کمک کردند، چه بود؟ رایانه و ماهواره

۳- مجسم کنید هیچ یک از رسانه های امروزی مانند رادیو، تلویزیون، اینترنت، تلفن و... نبودند. سپس فکر کنید که در این صورت چه مزایا و فواید و یا چه مشکلات و کمبودهایی وجود می داشت؟ نظر خود را در کلاس به بحث بگذارید.

برعهده دانش آموز

۴- آیا تاکنون از پست الکترونیک (ایمیل) استفاده کرده اید؟ اگر پاسخ شما، آری است، برای بقیه همکلاسی هایتان چگونگی کار را توضیح دهید و آن را با پست معمولی مقایسه کنید.

بر عهده دانش آموز

۵- در سال ۱۳۹۰ و به فرمان مقام معظم رهبری، شورایی به نام (شورای عالی فضای مجازی)، به منظور سیاست گذاری، تصمیم گیری و هماهنگی در فضای مجازی کشور تأسیس شد. میتوانید با مراجعه به سایت مرکز ملی فضای مجازی بینید کدام یک از مسئولین کشور، در این شورا عضو هستند.

چند مورد از وظایف این شورا را پرس و جو و فهرست کنید.

پایش و رصد نظام مند و مستمر فرصت ها و تهدیدهای فضای مجازی برای کشور

برنامه ریزی برای حضور قوی و مستمر در مجامع جهانی مرتبط با فضای مجازی به منظور صیانت از حقوق و منافع ملی، به دست گیری ابتکار عمل و گسترش تعاملات میان دولت های همسو در جهت سالم و امن سازی فضای مجازی و امکان بهره گیری همه کشورها از این فضا بر اساس حاکمیت ملی و عدالت در چارچوب مصوبات شورای عالی مدیریت تشخیص حملات سایبری به کشور و همچنین دفاع از زیرساخت های حیاتی در برابر حملات سایبری انجام مستمر مطالعات راهبردی و آینده پژوهی در جهت مواجهه عالمانه و پیشتاز با تحولات فضای مجازی ایران و جهان